

OSMO² - Monikulttuurista osaamista Ohjaamoihin Mångkulturellt kunnande till Navigatorerna

Webinaarisarja syksy 2020 – Webinarieserie hösten 2020

jamk | Jyväskylän
ammattikorkeakoulu

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÅME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Diak

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Webinaarisarja syksyllä 2020

1. **Kieli- ja kulttuuritietoinen ohjaus Ohjaamoissa 3.11.2020 klo 9 – 10.30**
 - Mitä tarkoittaa kulttuuritietoisuus Ohjaamotyössä?
 - Mitä tarkoittaa kielitietoisuus Ohjaamotyössä?
 - Miten nämä huomioidaan ohjauksessa?
2. **Monikulttuurisen ohjauksen tietoiskut 10.11.2020 klo 9 – 10.30**
 - Kotoutumisprosessi
 - Ihmiskauppa
 - Etnistyvät koulutuspolut
 - Asioimistulkin käyttö
 - Hyvinvointi
3. **Saavutettava, yhdenvertainen ja osallisuutta tukeva Ohjaamo 17.11.2020 klo 9 – 10.30**
 - Mitä nämä tarkoittavat Ohjaamossa?
 - Ohjeet ja vinkit Ohjaamoille

Webinarierna ordnas på finska men ställ gärna frågor på svenska och diskutera med vår svenskspråkiga handledare från Åbo Akademi som är närvarande under hela webinariet!

Saavutettava, yhdenvertainen ja osallisuutta tukeva Ohjaamo

Webinaari 17.11.2020 klo 9.00 – 10.30

Riikka Michelsson, Päivi Pukkila, Outi Pylkkä, Soili Rinne ja Camilla Stenbäck

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Diak

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

OSMO2 tarjoaa tukea Ohjaamoille

Valmennusta

- OSMO2-valmentajat tarjoavat Ohjaamoihin jalkautuvaa koulutusta, valmennusta ja sparrausta yhdessä TESSU2-valmentajien kanssa tai erikseen

Sparrausta

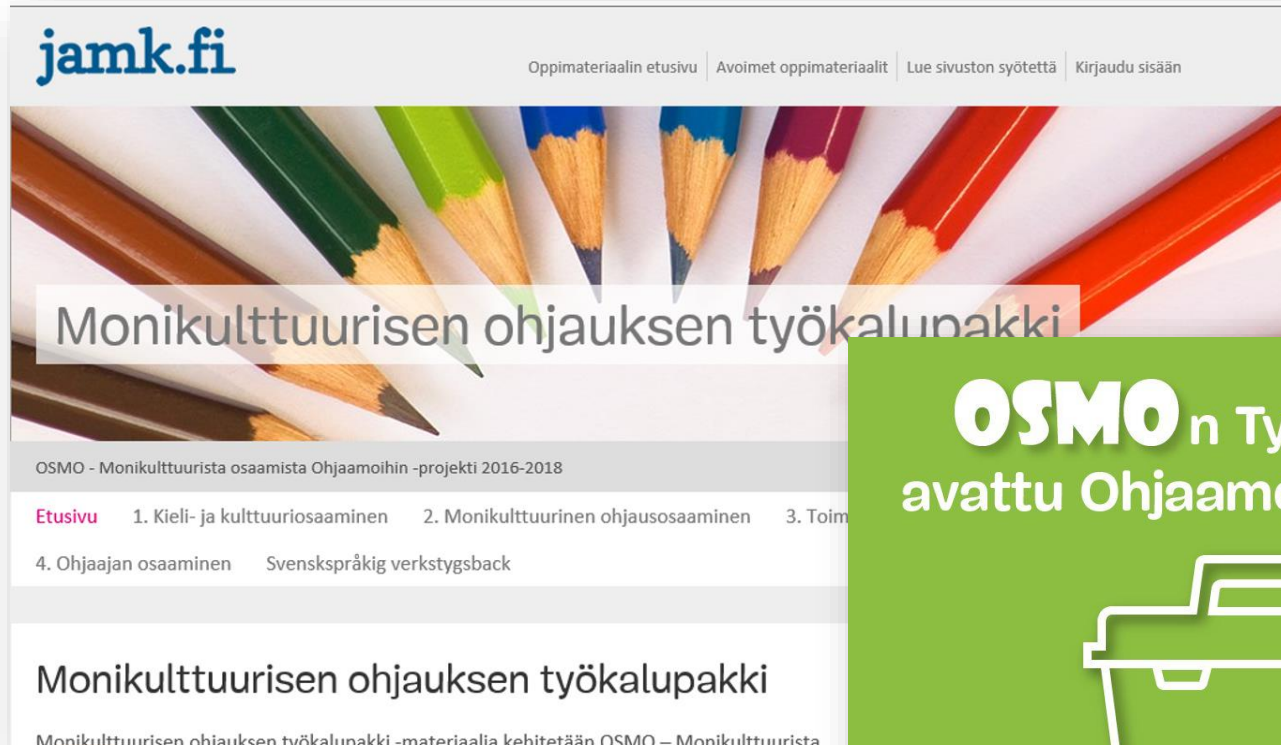
- Järjestämme verkkosparrausta tarpeen mukaan
- Vertaistukea saat myös muilta monikulttuurista ohjausta tekeviltä ohjaajilta Facebookin OSMO-ohjaajat -ryhmästä
- Vertaismentorointiryhmä suunnitteilla

Koulutusta

- Verkoaineistona omaehtoiseen opiskeluun **Monikulttuurisen ohjauksen työkalupakki** osoitteessa bit.ly/Työkalupakki
- Myös Monikulttuurisen ohjauksen "kirjekurssi"!

Monikulttuurisen ohjauksen työkalupakki osoitteessa bit.ly/Tyokalupakki

OSMO n Työkalupakki
avattu Ohjaamojen käyttöön!

oppimateriaalit.jamk.fi/monikulttuurinenohjaus

Verkkosivut www.jamk.fi/osmo2

Saavutettava,
yhdenvertainen
ja osallisuutta
tukeva Ohjaamo

Mitä nämä tarkoittavat
Ohjaamoissa?

Ohjeet ja vinkit Ohjaamoille

Riikka Michelson
JAMK Aokk

Yhdenvertaisuus

Saavutettavuus

Osallisuus

1. Kuinka usein joudut elämässäsi epämukaviin tilanteisiin tai epämukavan erityishuomion kohteeksi seuraavien ominaisuuksiesi takia?

2. Kuinka usein tarkoituksella jätät kertomatta seuraavista ominaisuuksistasi, koska epäilet sen johtavan epämukaviin tilanteisiin tai epämukavaan huomioon?

- Ikä
- Etninen tausta
- Kansalaisuus
- Äidinkieli tai kielet
- Uskonto tai maailmankatsomus
- Sukupuoli
- Sukupuoli-identiteetti ja tapa ilmaista sukupuolta
- Seksuaalinen suuntautuminen
- Vammaisuus
- Terveystila
- Poliittinen mielipide / vakaumus

Usein: 3 pistettä, Joskus: 2 pistettä, Harvoin: 1 piste, En koskaan: 0 pistettä

Mukailtu: Rauhankasvatusinstituutti: Teflon-testi

Mitä on yhdenvertaisuus?

Riikka Michelsson

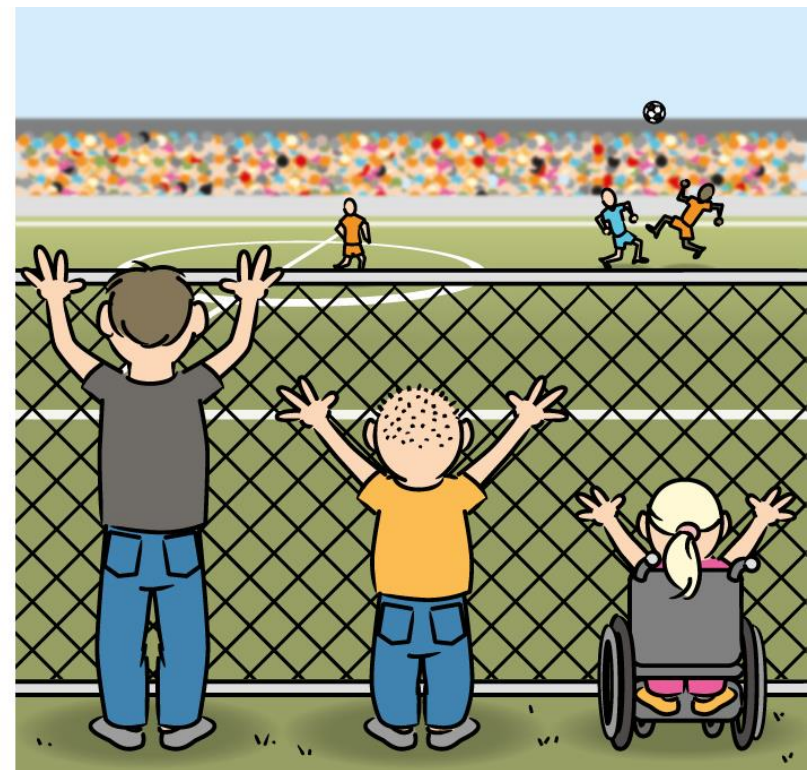
Yhdenvertaisuus

- Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. (Yhdenvertaisuuslaki)
- Lain tarkoituksena on **edistää yhdenvertaisuutta** ja **ehkäistä syrjintää** sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Viranomaisella... on velvollisuus **arvioida** yhdenvertaisuuden **toteutumista** toiminnassaan.
- Laki **kieltää** välittömän (suoran) syrjinnän, välillisen (epäsuoran) syrjinnän, häirinnän, kohtuullisten mukautusten epäämisen sekä ohjeen tai käskyn syrjiä jotakuta.

Yhdenvertaisuuden periaate

- Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä.
 - Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämänaluilla.
- **Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa** henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille. (Yhdenvertaisuus.fi)

Tosiasiallinen yhdenvertaisuus?

Yhdenvertaisuus- tutka

- Yhdenvertaisuustutka ohjeineen löytyy täältä:
<https://setstop.files.wordpress.com/2019/10/yhdenvertaisuustutka.pdf>

Yhdenvertaisuutta haastavat ja estävät

- Ennakkokäsitykset ja -luulot
- Syrjintä
- Häirintä
- Rasismi
- Rodullistaminen
- Toiseuttaminen
- Vrt. positiivinen erityiskohtelu

Syrjintä

Syrjintä

- Ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat tiettyyn ryhmään, esimerkiksi tunnustavat tiettyä uskontoa tai kuuluvat seksuaalivähemmistöön.
- Yksittäinen teko tai seurausta epäoikeudenmukaisuutta tuottavista käytännöistä tai säännöistä.
- Syrjinnälle erityisen alttiita ovat henkilöt, jotka kuuluvat sellaisiin ryhmiin, joihin kohdistuu kielteisiä stereotypioita ja ennakkoluuloja.

Syrjintää on...

- Häirintä (14 §)
 - Henkilön tai ihmisryhmän arvon tarkoituksellinen tai tosiasiallinen loukkaaminen siten että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri
 - Esim. loukkaustarkoituksessa esitetyt rasistiset vitsit tai seksuaalivähemmistöön kuuluvan työkaverin nimittely.
 - Häirinnän uhrin ei tarvitse itse kuulua siihen ryhmään, johon häirintä on kohdistunut.

Syrjintää on...

- Välitön tai välillinen syrjintä
 - Välitön syrjintä (10 §): Henkilöä kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vastaavassa tilanteessa.
 - Esim. organisaatio kieltäytyy päästämästä vammaista henkilöä tiloihinsa. (Näkövammainen/kuuroa opiskelijaa ei valittu opiskelemaan vammansa vuoksi).
 - Välillinen syrjintä (13 §): Näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän synn perusteella.
 - Esim. työhönotossa edellytetään täydellistä suomen kielen taitoa, vaikka se ei työn tekemisen kannalta ole välttämätöntä.

Syrjintää on...

- Ohje tai käsky syrjiä (8§)
 - Syrjintään liittyvä tai syrjinnän aikaansaamiseksi annettu opastus, toimintaohje tai velvoite.
 - Esim. ravintolan johtaja kääsee eteisvahtimestareita varmistamaan, että tiettyihin väestöryhmiin kuuluvat henkilöt eivät pääse ravintolaan.

Syrjintää on...

- Kohtuullisten mukautusten epääminen (15 §)
 - Viranomainen, koulutuksen järjestäjä, työnantaja sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoaja, joka jättää tekemättä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, joilla vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus turvataan, syyllistyy syrjintään.
 - Esim. työnantaja kieltäytyy tarvittavista kohtuullisista järjestelyistä, joita vammainen työnhakija tarvitsisi osallistuakseen työpaikkahaastatteluun.

Positiivinen erityiskohtelu

- tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen
- perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja sen tulee olla suunniteltua, oikeasuhtaista ja tilapäistä.
- Esim. sellaiset oikeasuhtaiset rekrytointitoimenpiteet, joilla pyritään lisäämään aliedustettuun ryhmään kuuluvien henkilöiden (esimerkiksi maahanmuuttajien) osuutta henkilöstössä.

..jatkuu

Kaikki erilainen kohtelu, joka perustuu henkilöön liittyvään syyhyn, kuten terveydentilaan, ikään, kansalaisuuteen jne., ei ole syrjintää.

Miten toimia ohjattavan kanssa, joka kokee tai on kokenut häirintää, syrjintää, rasismia jne.?

- Vähemmistöstressi (lyhytterapeutti Michaela Moua)

Kenelle ilmoittaa syrjinnästä?

1. Jos koet tullessi syrjityksi jollakin muulla elämäalueella kuin työelämässä (esimerkiksi julkiset palvelut, koulutus jne.), ota yhteyttä Yhdenvertaisuusvaltuutettuun www.syrjinta.fi
2. Jos koet tullessi syrjityksi työpaikalla tai työtä hakiessasi, ota yhteyttä työsuojeluviranomaiseen.
<http://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/yhdenvertaisuus>
3. Jos koet, että sinuun on kohdistunut rikos, johon liittyy syrjiviä motiiveja, ota yhteys poliisiin. www.poliisi.fi
4. Jos koet, että viranomaiset ovat kohdelleet sinua syrjivästi, voit myös tehdä kantelun eduskunnan oikeusasiamiehelle, aluehallintovirastoon tai sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kohdalla paikalliselle potilas- tai sosiaaliasiamiehelle.

Lähteitä:

- yhdenvertaisuus.fi
- tasa-arvo.fi
- syrjinta.fi
- Normit nurin -julkaisu
- Setstop-materiaalit
- Kaikkienamis.fi

Outi Pylkkä
JAMK Aokk

Yhdenvertaisuus

Saavutettavuus

Osallisuus

Saavutettavuus

- Yleisesti: **Palveluiden ja niiden ympäristön soveltumista mahdollisimman hyvin erilaisten ihmisten käyttöön** (Hirvonen, Koskimies, & Pirttimaa, 2009)
- Palveluiden tarjoajilta saavutettavuus edellyttää palveluiden saavutettavuuden jatkuvaa arviointia ja valmiutta muutosten tekemiseen
- Saavutettavuuden synonyyminä käytetään joskus esteettömyyttä

Esteettömyys ja saavutettavuus

- Esteettömyys nähdään yhtenä saavutettavuuden osana ja hyvä saavutettavuus on esteettömyyttä (Villa & Kivisalmi 2016, 8).
- Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista, jotta jokainen voi toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa
- Saavutettavuudella viitataan palveluihin, viestintään ja verkkosivuihin
- Saavutettavuutta kuvaa ihmisen moninaisuutta huomioon ottava ilmapiiri ja asenne

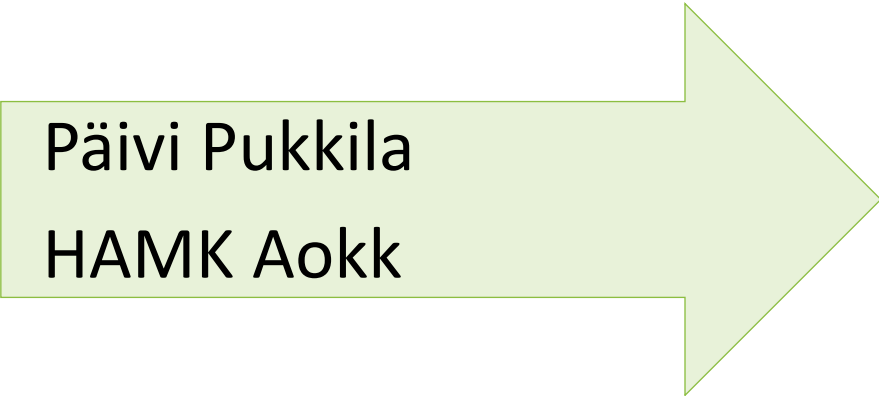
Digitaalinen saavutettavuus

- <https://www.youtube.com/watch?v=pFtXy50DvVE>
- Minkälaisia kokemuksia sinulla on saavutettavuudesta?
- Digitaalisessa saavutettavuudessa mobiilisovellukset, verkkosivut ja -palvelut ovat sellaisia, että jokainen voi valitsemallaan laitteella käyttää palveluja ja ymmärtää sen sisällön
- Digitaalinen saavutettavuus lisää yhdenvertaisuutta ja digitaaliset palvelut tulisi olla kaikille saatavilla

Saavutettavan verkkosisällön neljä periaatetta

- 1. Havaittava:** sisällön olisi oltava saavutettavissa ainakin yhden käyttäjän aistin avulla esimerkiksi kuvat kuvaillaan vaihtoehtoisella tekstillä näkövammaisia käyttäjiä varten
- 2. Hallittava:** sisältöä voidaan hallita erilaisin työkaluin esimerkiksi ihmiset, jotka eivät voi käyttää hiirtä, voivat hallita sisältöä käyttäen pelkästään näppäimistöä
- 3. Ymmärrettävä:** käytetään selkeää ja yksinkertaista kieltä sekä ennakoitavia ja johdonmukaisia rajapintoja. Tämä auttaa ihmisiä, joilla on kognitiivisia rajoitteita tai lukemisen erityisvaikeus
- 4. Toimintavarma:** verkkosivuston tai sovelluksen olisi toimittava hyvin eri alustoilla, selaimilla ja laitteilla, mukaan lukien avustava teknologia (Euroopan parlamentti 2020).

Päivi Pukkila
HAMK Aokk

Yhdenvertaisuus

Saavutettavuus

Osallisuus

A decorative graphic on the left side of the slide consists of several thick, colorful ribbons in shades of red, green, blue, yellow, and purple, which are intertwined and overlap each other, creating a dynamic, abstract shape.

Saavutettavuus, osallisuus ja yhdenvertaisuus

Käsitteet esiintyvät usein yhdessä, koska:

- Saavutettavuus ja yhdenvertaisuus kytkeytyvät toisiinsa siten, että **palvelun pitää olla saavutettava** eli sellainen, jota kuka tahansa voi käyttää: käyttäjät ovat erilaisia, mutta kaikilla tulee olla **yhdenvertainen mahdollisuus osallistua** ja käyttää julkisia palveluja.
- Osallistuminen on vain yksi osa-alue osallisuudesta, toinen on tunne kuulumisesta ja kolmas mahdollisuus vaikuttaa. **Osallisuuden voi täten ymmärtää jonain, joka voi täytyä, kun palvelu on saavutettava kaikille ja kohtelu yhdenvertaista, yhdenvertaisuuslaissa luetellut seikat täyttävää.**

Mitä osallisuus on?

- Osallistuminen
- Tunne kuulumisesta
- Vaikuttaminen

Milloin tai missä tilanteessa olet itse kokenut osallisuutta?

(Mukaillen Koivu 2010)

Osattomuus, osallistuminen, osallisuus – ”osallistaminen”

Ohjaamot ja osallisuus

Osallisuuden tukeminen on Ohjaamoiden perusteissa julkaistu periaate:

- Ohjaamo sujuvoittaa nuorten siirtymiä työhön ja koulutukseen tai muuhun toimintaan (sosiaalinen osallisuus, yhteiskuntaan kiinnittyminen).
- Edistää nuorten osallisuutta, toimintakykyä ja elämänhallintaa
- Nuori osallistuu oman tilanteensa arvioimiseen ja muutoksen toteuttamiseen (asiakasosallisuus).
- Nuoren kyky suunnitella tulevaisuuttaan paranee.
- Nuorella on mahdollisuus osallistua tavoitteelliseen toimintaan.
- Nuorten osallisuus toiminnan kehittämisessä on suunnitelmallista (asiakasosallisuus).

Miten omassa Ohjaamossasi tuetaan osallisuutta?

Miten Ohjaamossa tuetaan osallisuutta?

- Sosiaalinen osallisuus:
 - Siirtymät työhön, koulutukseen tai muuhun toimintaan sujuvoituvat
- Asiakasosallisuus:
 - Asiakas osallistuu oman tilanteensa arvioimiseen ja muutoksen toteuttamiseen
 - Asiakkaan kyky suunnitella tulevaisuuttaan paranee
 - Asiakkaalla on mahdollisuus osallistua tavoitteelliseen toimintaan
- Vaikuttaminen:
 - Asiakas on suunnitelmallisesti mukana toiminnan kehittämisessä

Miten itse voit
omalla toiminnallasi
tukea osallisuutta
Ohjaamossa?

Saavutettavuus,
yhdenvertaisuus ja
osallisuuden tukeminen
Ohjaamossa

Lähteitä

- Euroopan parlamentti 2020. Viitattu 10.11.2020
<https://www.europarl.europa.eu/portal/fi/accessibility>
- Hirvonen, M., Koskimies, H., & Pirttimaa, R. 2009. Erillisyydestä yhteisyyteen. Teoksessa M. Hirvonen (toim.) *Esteettömyydellä osallisuuteen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa*. Jyväskylän ammattikorkeakoulun puheenvuoroja -sarja. Haettu 30.5.2018 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jamk-1236326673-1>
- Opetushallitus.2014. Esteettömästi toisen asteen opintoihin - opas esteettömään opiskelijavalintaan ja opiskeluun. Oppaat ja käsikirjat 2014/10
- Villa, T. & Kivisalmi, S. 2016. Korkeakoulujen saavutettavuus – Katsaus soisaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen saavutettavuuteen opiskelijoiden näkökulmasta. Opiskelun ja tutkimuksen koulutussäätö Otus 53/2016.

Yhteystiedot syksy 2020

JAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu

- Projektipäällikkö, lehtori Riikka Michelsson,
 - s-posti riikka.michelsson@jamk.fi, puh. 040 53 22 514
- Lehtori Maarit Miettinen
- Yliopettaja Outi Pylkkä
- Projektisihteeri Marjo Varjoluoto

HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu

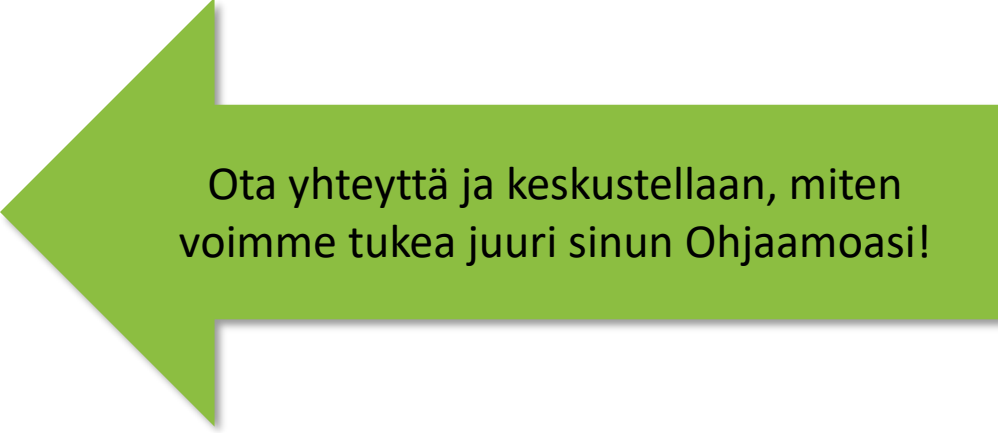
- Projektivastaava, lehtori Soili Rinne
- Lehtori Päivi Pukkila
- Lehtori Sanna Heino
- Projektitutkija Taru Lilja

Diakonia-ammattikorkeakoulu

- Projektivastaava, lehtori Annukka Saarenmaa
- Lehtori Jaana Rintala

Åbo Akademi

- Projektivastaava, suunnittelija Camilla Stenbäck

Ota yhteyttä ja keskustellaan, miten voimme tukea juuri sinun Ohjaamoasi!